

Utrecht, 24 januari 2012
Pythagoraslaan 101
Tel. 030-2589111

Afdeling : FLO
Nummer : 80A6131C

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 47 RvO aan het College van GS, gesteld door mw. A.M.C. Mineur van de SP betreffende agrarisch natuurbeheer (d.d. 23-11-2011)

Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 47 RvO aan het College van GS, gesteld door mw. A.M.C. Mineur van de SP betreffende agrarisch natuurbeheer. (d.d. 23-11-2011)

Toelichting

In Trouw van 13 september jl. stond een artikel over agrarisch natuurbeheer, getiteld “In het dode land van Braks en Bleker”. In verband met de agendapunten 13 en 14 van de commissie RGW van 21 november heeft de SP de volgende vragen.

“[A]grarisch natuurbeheer is kostbaar, alleen al door de subsidieregeling zelf waarin gewerkt wordt met vaste bedragen, terwijl de feitelijk gemaakte kosten of compensatie sterk per boer kunnen verschillen. Met een ander subsidiestelsel kan maar liefst 35 procent worden bezuinigd. [...]”

1. Hoe effectief en zuinig is het agrarisch natuurbeheer in de provincie Utrecht? Kan daarop nog bezuinigd worden?

Antwoord:

De provincie stuurt erop dat het agrarisch natuurbeheer effectief wordt uitgevoerd. Het weidevogelbeheer bijvoorbeeld wordt uitgevoerd via collectieve beheerplannen, omdat uit pilots is gebleken dat dit het meest effectief is voor de weidevogels.

Bezuinigen op het agrarisch beheer op de korte termijn is niet haalbaar. De deelnemers hebben namelijk 6-jarige beheersovereenkomsten afgesloten; de meeste contracten lopen tot 2015. Het is niet wenselijk of haalbaar om deze contracten voortijdig te beëindigen. Vanaf 2014 valt het agrarisch natuurbeheer buiten de EHS onder verantwoordelijkheid van het Rijk. Het is dan aan het Rijk om keuzes te maken over bezuinigingen. Het Rijk zal daarbij een koppeling maken met het nieuwe Europese landbouwbeleid.

De provincie houdt alleen de verantwoordelijkheid voor agrarisch natuurbeheer binnen de EHS. Dit is maar een heel klein gedeelte van het agrarisch natuurbeheer in de provincie. In de beheervisie werkt de provincie uit of en op welke wijze nog bezuinigingen op het agrarisch natuurbeheer binnen de EHS mogelijk zijn.

“Volgens Strijkers berekening kost boerenbeheer 5 tot 6 keer zoveel per procent biodiversiteit. De gemiddelde kosten voor natuurbeheer bedragen 177 euro per hectare, die van agrarisch natuurbeheer maar liefst 1100 euro. En dan nog onder de voorwaarde dat dit agrarisch natuurbeheer plaatsvindt in grote eenheden. Hele regio's zouden moeten deelnemen, terwijl op dit moment maar 5.773 van de 73.008 Nederlandse boeren meedoen: nog geen 8 procent.”

2. Wat zijn de gemiddelde kosten voor agrarisch natuurbeheer in Utrecht? Hoeveel natuur wordt er beheerd door agrariërs? Wat zijn de totale kosten?

Antwoord

In totaal gaat het om ca. 4 miljoen euro per jaar. Dat geldt werd in 2011 als volgt ingezet:

- *Weidevogelbeheer, ca. 2,5 miljoen euro per jaar, ca. 11.500 ha*
- *Slootkanten, ca. 1,1 miljoen euro per jaar, ca. 980 ha*
- *Botanische percelen, ca. 10.000 euro per jaar, ca. 100 ha*
- *Ganzenbeheer, ca. 240.000 euro per jaar*

Hiervan wordt 50% betaald uit Europese middelen.

3. Wat zijn de kosten voor het aankopen van de gebieden die nu agrarisch beheerd worden? Waar ligt het “break-even point” voor aankoop + natuurbeheer, of enkel agrarisch natuurbeheer?

Antwoord:

Wanneer de provincie alle gronden waarop weidevogelbeheer plaatsvindt zou willen kopen kost dit $11.500 \times € 60.000 = € 690$ miljoen (uitgaande van een grondverwervingsprijs van € 60.000 per ha). Zoals aangegeven bij vraag 2 kost het totale agrarisch natuurbeheer nu per jaar ca. € 4 miljoen.

Aangekochte gronden kunnen weer aan boeren worden verpacht, wat inkomsten oplevert. Een betrouwbaar “break-even point” is moeilijk te berekenen. Wij verwachten dat het niet realistisch is om alle gronden met agrarisch natuurbeheer te verwerven. Zeker voor botanisch beheer van slootkanten, waar aan de randen van de percelen een strook van 2 tot 5 meter in gebruik is voor agrarisch natuurbeheer, is dit een ingewikkelde constructie.

Grondaankoop is een instrument dat wij inzetten voor de realisatie van de EHS. Voor de natuurwaarden buiten de EHS is het agrarisch natuurbeheer een veel passender en kosteneffectiever instrument.

4. Wat zijn de kosten voor het Zwitserse model, dus het 7% van het land met rust laten?

Antwoord:

Eind vorig jaar zijn de eerste voorstellen voor het nieuwe Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid bekend gemaakt. Eén van de voorstellen is om als voorwaarde voor bedrijfsstoelag te stellen dat 7% van het land uit productie is gehaald (de zogenaamde vergroening). Wanneer met deze vergroening de doelen voor agrarisch natuurbeheer worden gehaald zou het de provincie of het rijk niets kosten. Het echter is nog niet duidelijk hoe deze vergroening in de praktijk kan worden toegepast en welke doelen hiermee voor Nederland gehaald kunnen worden en voor welke doelen aanvullende financiering noodzakelijk zal blijven.

“Geert de Snoo, hoogleraar aan de universiteiten van Leiden en Wageningen, [...] deed de afgelopen jaren onderzoek naar de vraag of agrarisch natuurbeheer effectief is. [...] “Natuurbeheer door boeren kán succesvol zijn”, zegt hij, “als er tenminste wordt voldaan aan een aantal strikte voorwaarden.” Botanisch slootbeheer is bijvoorbeeld alleen succesvol op minder dan tweehonderd meter afstand van een natuurreservaat. [...] Maar belangrijker is de conclusie van De Snoo dat agrarisch natuurbeheer in zijn algemeenheid alleen effectief is in een min of meer natuurlijk cultuurlandschap: boerenland dat uit minstens vijf procent natuurlijke elementen als houtwallen, bosjes, akkerranden en slootkanten bestaat. Een gemiddeld Nederlands akkerbouwbedrijf bestaat nu uit hooguit 2 tot 3 procent natuurlijke elementen, en bij deze schaarsheid is subsidie voor agrarisch natuurbeheer weggegooid geld. [...] De overheid zou zich volgens De Snoo dus moeten richten op boeren die tussen de vijf en twintig procent natuurlijke elementen op hun land hebben.”

5. Hoe is de verhouding van de Utrechtse boerenbedrijven? Hoeveel bedrijven hebben ten minste vijf en ten hoogste twintig procent natuurlijke elementen? Speelt dat percentage een rol bij het besluit om al of niet agrarisch natuurbeheer toe te staan?

Antwoord:

Het is niet bekend wat het precieze percentage natuurlijke elementen is bij de Utrechtse bedrijven. Utrecht kijkt gemiddeld genomen niet af van het door Geert de Snoo geschetste beeld (2 à 3 procent). Wel zijn er binnen de provincie op regionale schaal verschillen. Om dit goed in beeld te brengen zou een afzonderlijke studie nodig zijn.

Of een bedrijf al dan niet kan meedoen hangt niet af van het percentage natuurlijke elementen: deelname is mogelijk op de plaatsen waar een relatief hoge natuurkwaliteit verwacht kan worden als resultaat van het agrarisch natuurbeheer.

6. Kent u het werk van Geert de Snoo? Bent u bereid het Utrechtse beleid te toetsen aan de strikte voorwaarden die De Snoo formuleert?

Antwoord:

Het werk van Geert de Snoo en andere onderzoekers op gebied het gebied van agrarisch natuurbeheer is ons bekend. Onze afdeling FLO heeft onlangs een gesprek gevoerd met dhr. De Snoo, mede naar aanleiding van het door u genoemde artikel. Uit het gesprek bleek onder andere dat veel vragen over de effectiviteit van agrarisch natuurbeheer nog niet zijn beantwoord en dat nog nader onderzoek plaatsvindt. De provincie neemt nieuwe wetenschappelijke inzichten mee bij de beleidsontwikkeling

“Er zijn juist drastische maatregelen nodig om agrarisch natuurbeheer een nieuwe kans te geven. Als het gaat om de redding van het Nederlandse platteland kijkt De Snoo naar Brussel, waar deze herfst het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) wordt vastgesteld. Dat voorziet in de verdeling van jaarlijks één miljard euro steun aan Nederlandse boeren. De Europese Commissie wil dat de nieuwe regeling leidt tot een 'vergroening' van de Europese landbouw. Er zullen eisen worden gesteld aan bijvoorbeeld duurzame bedrijfsvoering.”

7. Bent u op de hoogte van het beleid dat in Brussel geformuleerd wordt? Past het Utrechtse beleid binnen de denkrichting waarbinnen gewerkt wordt? Kan het Utrechtse beleid eventueel worden aangepast aan het Europese beleid?

Antwoord:

Wij volgen de ontwikkelingen in het Europese landbouwbeleid op de voet. Zoals

aangegeven bij vraag 4, is nog niet bekend hoe de 7% vergroening ingevuld gaat worden. Het IPO heeft in november 2011 gereageerd op de wetgevende voorstellen voor het GLB. Het IPO ondersteunt de gedachte van verduurzaming en vergroening van de landbouw, maar pleit voor een breder vergroeningspakket, vergelijkbaar met de Catalogus Groen-Blauwe Diensten.

Wijzigingen in het Europees beleid zullen leiden tot wijzigingen in het Utrechts beleid voor agrarisch natuurbeheer. Bij de beantwoording van vraag 1 is al aangegeven dat Utrecht vanaf 2014 alleen nog verantwoordelijk zal zijn voor agrarisch natuurbeheer in de EHS.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,

Secretaris,